

Nr 83.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar och omkostnader vid statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka m. m.; given Stockholms slott den 22 februari 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Gunnar Hedlund.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås inrättande av sammanlagt 76 nya tjänster vid sinnessjukhusen, av vilka 40 avses för nytillkommande och 36 för befintliga vårdplatser.

Till avlöningar och omkostnader vid sinnessjukhusen äskas i propositionen 65 130 000 resp. 30 665 000 kronor, till övervakning av vissa försöksutskrivna patienter 25 000 kronor, till avlöningar och omkostnader vid statens anstalt för fallandesjuka 870 000 resp. 385 500 kronor samt till ferieresor för elever m. m. 4 000 kronor.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkterna 28—30 och 45—47 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1952/53 beräkna

dels till statens sinnessjukhus: avlöningar resp. omkostnader två förslagsanslag om 66 000 000 resp. 29 000 000 kronor,

dels till statens sinnessjukhus: övervakning av vissa försöksutskrivna patienter ett förslagsanslag av 15 000 kronor,

dels till statens anstalt för fallandesjuka: avlöningar resp. omkostnader två förslagsanslag om resp. 850 000 och 350 000 kronor,

dels ock till statens anstalt för fallandesjuka: ferieresor för elever m. m. ett förslagsanslag av 4 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga dessa anslagsfrågor till fortsatt behandling.

I. Statens sinnessjukhus: avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	49 800 000	51 870 465
1950/51	52 400 000	58 253 844
1951/52 (statsliggaren s. 943) ..	53 840 000	
1952/53 (förslag)	65 130 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 30/11 1951) föreslår, att anslaget höjes med 12 193 000 kronor.

		Ökn. el. minskn.
1. Personal till följd av nya vårdplatser	+	249 996
2. Personal för befintliga vårdplatser:		
a) Läkare	+	104 616
b) Kontorspersonal	+	105 432
c) Sjukvårdspersonal	+	828 720
d) Ekonomipersonal	+	71 892
3. Löne regleringar:		
a) viss sjukvårdspersonal	+	110 868
b) » ekonomipersonal	+	368 592
c) » kontorspersonal	+	41 580
d) arvodeshöjning för vissa sekreterare m. fl.	+	25 000
4. Arvoden till vissa läkare	+	34 400
5. Avlöningar till vikarier	+	160 000
6. Avlöningar till extra arbetskraft	+	94 000
7. Uppräkning av det rörliga tillägget	+	10 000 000
8. Avrundning	—	2 096
		+ 12 193 000

Motiv.

Allmänna synpunkter.

Genomförandet av det i 1950 års generalplan ingående byggnadsprogrammet är av utomordentlig vikt för sinnessjukvårdens intensifiering. Av minst lika stor betydelse är, att sinnessjukhusen beredas ökade resurser. Ett avstannande av den påbörjade upprustningen skulle otvivelaktigt äventyra hitintills vunnen förbättring. Upprustningen bör ske inom betydligt kortare tid än förverkligandet av byggnadsprogrammet. Ju snabbare sjukhusen er-hålla erforderliga resurser i fråga om arbetskraft och utrustning, desto större bliva förutsättningarna för ökad patientomsättning och därav följande reducering av vårdplatsbehovet. Bl. a. erfordras alltså ökning av läkar- och sjukvårdspersonalen för att åstadkomma nöjaktig individualisering av patienternas psykiska vård, större möjligheter till medicinsk behandling och ökad säkerhet. Det är vidare nödvändigt, att lönefrågorna för sådana personalgrupper, som i lönehänseende blivit eftersatta, skyndsamt bringas till sin lösning. Sinnessjukhusens resurser i fråga om arbetskraft m. m. äro otillräckliga ej endast i vad avser det egentliga sjukvårdsarbetet. Även de till vissa sjukhus anslutna avdelningarna för rättspsykiatriska undersökningar äro i hög grad i behov av förstärkningar. Dessa avdelningar belastas av en ständigt ökande arbetsbalans, som de med nuvarande personalstyrka sakna möjlighet att avverka. Detta har medfört, att personer, som enligt domstolsbeslut skola undergå rättspsykiatrisk undersökning, ofta få vänta orimligt länge på sådan undersökning. I fråga om kontors- och ekonomipersonalen råda åtskilliga brister. En ändamålsenlig organisation av denna personal är av största betydelse för bl. a. den materiella upprustningen av sinnessjukvården. Framlagda förslag grunda sig huvudsak-

ligen på framställningar från sjukhusens direktioner, vilka hemställt om sammanlagt 330 nya tjänster. Medicinalstyrelsen föreslår dock endast 194 sådana tjänster.

1) *Personal till följd av nya vårdplatser.*

Med hänsyn till behovet av platser för evakueringsändamål ha tjänster ännu icke inrättats för tre nya vårdavdelningar med vardera 24 platser för oroliga manliga patienter vid *Mariebergs sjukhus*. Vårdavdelningarna kunna emellertid från början av nästa budgetår mottaga definitiv beläggning till ungefär hälften (37 platser). Till följd härav erfordras tjänster för 1 överskötare, 1 förste skötare och 12 skötare.

Vid *Furunäsets sjukhus* beräknas de pågående renoveringsarbetena i vad de avse överläkaravdelningen för kvinnliga patienter vara slutförda vid ingången av år 1953. Därmed tillföres överläkaravdelningen två nya vårdavdelningar, en för lugna akuta fall med 25 vårdplatser och en för halv-lugna kroniska fall med 49 vårdplatser. Personalbehovet inom den nya avdelningen för akut sjuka utgöres av 1 översköterska, 1 första sköterska och 6 sköterskor samt inom avdelningen för kroniska patienter av 1 översköterska, 1 första sköterska och 8 sköterskor.

Med anledning av propositionen nr 151/1951 bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att, under förutsättning att driftkostnaderna hölle sig på normal nivå, förvärva *Brotorps arbetshem* i Hidingebro. Medicinalstyrelsens beräkning av driftkostnaderna har givit vid handen, att kostnaderna skulle bliva relativt låga. Styrelsen utgår därför från att arbetshemmet kommer att inköpas fr. o. m. den 1 juli 1952. Beläggningen vid hemmet — omkring 40 patienter — synes kunna hållas i stort sett oförändrad efter övertagandet. För de sålunda nytillkommande vårdplatserna skulle erfordras 1 översköterska, 1 första sköterska, 3 sköterskor, 1 sömmerska eller väverska, 1 kokerska och 1 biträde för kök m. m.

Styrelsens förslag med avseende å personal för nytillkommande platser innebära sammanfattningsvis, att följande tjänster skulle inrättas, nämligen 1 överskötare (Ca 13), 1 förste skötare (Ca 12), 3 översköterskor (Ca 12), 12 skötare (Ce—Ca 11), 3 första sköterskor (Ca 10), 17 sköterskor (Ce—Ca 8), 1 sömmerska eller väverska (Ca 7), 1 ekonomibiträde (Ca 6) och 1 ekonomibiträde (Ce 2).

2 a) *Läkare för befintliga vårdplatser.*

Vid *S:ta Maria sjukhus* uppgår beläggningen per läkartjänst till 163 och är därmed numera högre än vid något av de övriga primärsjukhusen. Sjukhuset bör tilldelas ytterligare en andre läkartjänst i Ce 29.

Genomsnittliga beläggningen vid *Ulleråkers sjukhus* uppgår till 133 patienter per läkartjänst. Antalet läkare och patienter på sjukhusets överläkaravdelningar framgår av följande uppställning.

Överläkaravdelningar	Läkartjänster				Beläggning	
	överläkare	förste läkare	andre läkare		totalt	per läkartjänst
		Ca 31	Ca 29	Ce 29		
Norra sjukhuset.	1	1	1	2	601	120
Södra mansavdelningen.	1	1	1		442	147
Södra kvinnoavdelningen.	1		1	1	419	140
Summa	3	2	3	3	1 462	133

Södra mansavdelningen är mera arbetskrävande än de flesta manliga överläkaravdelningar. Den mottager en stor del straffriförklarade från Stockholm med förorter. Inom upptagningsområdet finnes större procent asociala än inom områden, som bestå av övervägande landsbygd. Detta orsakar betydligt mer tidsödande socialpsykiatriskt utredningsarbete än som eljest förekommer. Avdelningen bör förstärkas med en andre läkartjänst i Ce 29. Det är vidare angeläget, att varje överläkaravdelning får en förste läkare antingen med eget ansvar för del av avdelning eller med ställning såsom överläkarens närmaste man. Inom södra kvinnoavdelningen bör därför en andre läkartjänst i Ce 29 utbytas mot en tjänst som förste läkare i Ca 31. Överläkaren på norra sjukhuset — vilken tillika är sjukhuschef — måste under pågående renoveringsarbeten ägna allt större del av sin arbetstid åt administrativa göromål. Det är därför synnerligen angeläget att uppdelning av ansvaret för vården på avdelningen. Med den på avdelningen befintliga förste läkartjänsten bör sålunda förenas självständigt ansvar för vissa vårdplatser.

Genomsnittsbelaeggningen på *S:t Sigfrids sjukhus* uppgår till 155 patienter per läkartjänst. Härtill kommer den extra arbetsbelastning, som förekomsten av en psykopatavdelning vid sjukhuset innebär. Läkarpersonalen bör förstärkas med en andre läkare i Ce 29.

Vid öppnandet av *Sidsjöns sjukhus* inrättades på mansavdelningen en förste läkartjänst. På innehavaren av denna tjänst ankommer att självständigt ansvara för vården inom avdelningen för manliga psykopater sedan denna avdelning i organisatoriskt avseende skilts från mansavdelningen i övrigt. Härigenom har överläkaren på mansavdelningen — med omkring 475 patienter — ej någon förste läkare som närmaste man. På grund härav bör en andre läkartjänst i Ce 29 utbytas mot en tjänst som förste läkare i Ca 31.

Personer, som enligt domstols beslut skola undergå rättspsykiatriska undersökningar, få i många fall vänta onormalt länge. De rättspsykiatriska avdelningarnas balans är numera av sådan omfattning, att riksdagens

justitieombudman funnit sig föranlåten att i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla rådande förhållanden på området. De senaste tolv månaderna har antalet väntande undersökningsfall stigit med ca 35 procent. Vid vardera avdelningen vid *Ulleråkers* och *S:t Lars' sjukhus* bör därför inrättas en ny förste läkartjänst i Ca 31.

Sammanfattningsvis innebära förslagen beträffande läkarpersonal en ökning av antalet läkartjänster med 4 förste läkare (Ca 31) och 1 andre läkare (Ce 29).

2 b) *Kontorspersonal för befintliga vårdplatser.*

Vid ett vart av de fyra stora sjukhus, som ha tre överläkaravdelningar och vid vilka antalet anställda uppgår till ca 600, nämligen *Ulleråkers*, *Ryhovs*, *S:ta Maria* och *S:t Lars' sjukhus* förekommer omfattande övertidsarbete för kassörerna och eftersläpning av vissa arbetsuppgifter. F. n. disponera intendent, assistent och kassör vid ett vart av dessa sjukhus 2 kontorister i 13 lönegraden, den ena ordinarie och den andra extra ordinarie. Dessa tagas emellertid helt i anspråk för infordrande, bokföring och redovisning av vårdavgifterna samt för det med utspisningen förenade kontorsarbetet. För förändret av tjänstematriklar och avlöningsuträkningar erfordras vid vardera sjukhuset en kontorist i Ce 13.

Enligt vunna erfarenheter bör antalet kansli- och kontorsbiträden inom de rättspsykiatriska avdelningarna vara minst lika stort som antalet överläkare och förste läkare. Med utgångspunkt härifrån bör den för avdelningarna avsedda kontorspersonalen utökas med 2 kanslibiträden i Ce 11 samt 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8.

Expeditionerna för hjälpverksamhetsläkarna vid *S:t Sigfrids* och *Birgittas sjukhus* samt en del uppsyningsmans- och föreståndarinneexpeditioner ha ännu icke kunnat tilldelas några biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål. Med hänsyn härtill samt för att avlasta läkarna för sjukhusvården skrivgöromål erfordras 10 nya skrivbiträdestjänster i Cf 4—Ce 8.

Sammanfattningsvis innebära förslagen beträffande kontorspersonal för befintliga vårdplatser, att denna personal skulle utökas med 4 kontorister (Ce 13), 2 kanslibiträden (Ce 11) samt 12 biträden för skriv- och kontorsgöromål (Cf 4—Ce 8).

2 c) *Sjukvårdspersonal för befintliga vårdplatser.*

S:t Sigfrids sjukhus är det enda större sjukhus, som ännu icke har någon uppsyningsmanstjänst för ledningen av manliga patienters sysselsättning med yttre arbeten. Det är ytterst angeläget, att en dylik tjänst inrättas vid sjukhuset.

För rationell tillämpning av moderna medicinska behandlingsmetoder

erfordras, att den tillgängliga arbetskraften inom medicinska centra (laboratorier, röntgenavdelningar, centrala läkemedelsförråd m. m.) är tillräcklig. Behovet av personalförstärkning aktualiseras i den mån sjukhusen genom utbyggnader eller ombyggnader erhålla ändamålsenliga lokaler och erforderlig utrustning för dessa centra. F. n. bör 1 överskötersketjänst inrättas vid vartdera av *S:t Lars'* och *Restads sjukhus* samt 2 sådana tjänster vid *Ulleråkers sjukhus*. Härjämte bör en laboratoriebiträdestjänst inrättas vid *S:t Jörgens sjukhus*.

I den under våren 1951 avslutade kursen för arbets- och sysselsättnings-terapeuter vid slöjdföreningens skola i Göteborg deltog 6 befattningshavare vid de statliga sinnessjukhusen. Dessa ha numera tilldelats tjänster såsom överskötare och översköterska. Vid den kurs, som påbörjats hösten 1951, ha sådana befattningshavare ej vunnit inträde. I den mån till sjukvårdspersonalen hänförliga tjänstemän med viss utbildning eller erfarenhet inom slöjd o. d. lämpligen böra inneha ställning såsom föreståndare för verkstäder av påtaglig betydelse för sysselsättningsterapien, böra de erhålla tjänster såsom förste skötare resp. sköterska. I enlighet härmed böra vid vartdera *Frösö* och *Salberga sjukhus* 2 skötartjänster utbytas mot 2 tjänster såsom förste skötare samt 1 ny tjänst som förste skötare inrättas vid *S:t Jörgens sjukhus*.

På grund av ändringar i fråga om vissa vårdplatsers karaktär, fördelning på avdelningar m. m. ha vissa ändringar av organisationen av vårdavdelningarnas personal blivit aktuella.

S:ta Maria sjukhus. Vissa vårdavdelningar ha alltmera fått karaktär av avlastningsavdelningar för svårskötta manliga patienter. Till följd härav bör en överskötersketjänst utbytas mot en överskötartjänst.

Umedalens sjukhus. Insulinbehandlingen vid sjukhuset bör centraliseras, vilket skulle underlätta en fortlöpande läkarkontroll. En insulinavdelning för såväl manliga som kvinnliga patienter bör inrättas. Härför erfordras 1 ny tjänst såsom översköterska.

Gådeå sjukhus. Ett par vårdavdelningar för män äro numera belagda med mer lättskötta patienter än tidigare. Till följd härav kan en skötartjänst utbytas mot en skötersketjänst.

Salberga sjukhus. Efter den uppdelning av två vårdavdelningar med vardera 100 vårdplatser i fyra avdelningar, vilken medgivits fr. o. m. den 1 juli 1950, återstår vid sjukhuset ytterligare en vårdavdelning med ungefär samma platsantal som de ovannämnda. Även denna avdelning bör delas. Härför erfordras en ny överskötartjänst.

En av vårdavdelningarna är fördelad på tre våningar. I en våning finnas 20 platser för vård av det svårast kroppsligt sjuka klientelet. Avdelningens förste skötare erfordras helt för vården inom avdelningen i övrigt. Vid ifrågavarande del av avdelningen förekommer omfattande medicinutdelning och annat kvalificerat sjukvårdsarbete. En därstädes stationerad skötare bör med hänsyn härtill utbytas mot en förste skötare.

För en avdelning om 21 lugna, relativt pålitliga patienter disponeras 1 översköterske- och 1 skötersketjänst. Översköterskan handhar vid sidan härav det centrala läkemedelsförrådet och skall i samband därmed biträda läkaren vid omläggningar, diverse behandlingar m. m. På innehavaren av skötersketjänsten faller till följd härav att på egen hand svara för medicinutdelning o. d. inom avdelningen. Av denna anledning bör skötersketjänsten utbytas mot en tjänst såsom första sköterska.

Västra Marks sjukhus. Det är angeläget att uppdelna tre vårdavdelningar med vardera 90 patienter i sex mindre vårdenheter. För att möjliggöra detta böra 3 första sköterskor anställas.

Umedalens, Sundby och Birgittas sjukhus. Vid dessa sjukhus erfordras 4 tjänster som nattöversköterska.

I 1951 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, punkten 28, s. 57—58) har lämnats en redogörelse för medicinalstyrelsens beräkning av behovet av sjukvårdspersonal under de närmaste åren. Enligt dessa beräkningar borde man tills vidare räkna med en utökning av vårdpersonalen vid nu befintliga egentliga sinnessjukhus (inklusive sekundäravdelningar) med undantag av Källshagens sjukhus med 530 tjänster under förutsättning att det av statsmakterna beslutade byggnadsprogrammet ej bleve försenat. För budgetåret 1951/52 inrättades 70 tjänster av hithörande slag. Sålunda utgör det återstående behovet (530 — 70) 460 tjänster. I det föregående har styrelsen föreslagit inrättande av 37 nya tjänster. Vid bifall härtill skulle det återstående behovet minska till (460 — 37) 423 tjänster. Efter prövning av inkomna framställningar om utökning av antalet skötare och sköterskor har medicinalstyrelsen funnit sig böra hemställa om inrättande av ytterligare 50 skötar- och 49 skötersketjänster för nästa budgetår för att tillgodose de mest trängande behoven i detta avseende. Därmed har styrelsen föreslagit ökning av antalet vårdavdelningstjänster vid ifrågakvarande sjukhus med sammanlagt (37 + 50 + 49) 136.

10 å 15 av vårdplatserna inom vissa för relativt lugna manliga patienter avsedda vårdavdelningar vid *Källshagens sjukhus* kunna icke utnyttjas, enär den nuvarande bemanningen ej är tillräcklig härför. Med anledning härav bör sjukhuset tilldelas 5 nya skötare.

Behovet av utökning av sjukvårdspersonalen för familjevård och hjälpverksamhet bör även tillgodoses.

S:ta Maria sjukhus bör liksom flertalet andra sjukhus av samma storleksordning ha två föreståndarinnetjänster för den öppna vården. Då sjukhuset f. n. disponerar en sådan tjänst, föreslås inrättande av 1 ny föreståndarinnebefattning.

Vid *Mariebergs sjukhus* finnes en föreståndarinna för ifrågakvarande verksamhet. Härjämte disponeras för ändamålet en överskötersketjänst. Denna bör utbytas mot en tjänst som föreståndarinna.

För *centralhemmet för familjevård i Korsberga* disponeras, förutom en tjänst såsom första föreståndarinna, 4 skötersketjänster. För att kunna åstadkomma arbetslindring för första föreståndarinnan bör en skötersketjänst utbytas mot en tjänst såsom första sköterska.

Vid *Ulleråkers, S:t Sigfrids och Sidsjöns sjukhus* utgöres organisationen för familjevård och hjälpverksamhet av 1 överläkare, 2 föreståndarinnor och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål vid vardera av Ulleråkers och Sidsjöns sjukhus samt av 1 överläkare, 1 första föreståndarinna för familjevård (inbegripet centralhemmet i Korsberga) och 1 föreståndarinna för hjälpverksamheten vid S:t Sigfrids sjukhus. Föreståndarinnorna måste i så stor utsträckning ägna sig åt patienternas sociala spørsmål, arbetsanskaffning vid utskrivningarna m. m., att de hindras i sitt egentliga sjukvårdsarbete, såsom besök hos och utredningar beträffande expektanter, familjevårdspatienter och försöksutskrivna m. m. Härjämte har Ulleråkers sjukhus dels en synnerligen väl utvecklad familjevård och dels ett stort antal manliga straffrifyklarade från Stockholm och Stockholms förorter. Detta klientel är synnerligen arbetskrävande för de tjänstemän, som vid sjukhuset handha dess sociala omvårdnad (återinpassning i arbete vid utskrivning m. m.). Vid S:t Sigfrids och Sidsjöns sjukhus anordnade specialavdelningar, vardera för ca 100 manliga psykopater, medföra motsvarande merbelastning vid dessa sjukhus. Då organisationen för den öppna vården är av antydd omfattning och antalet rent sociala frågor är så stort som vid ifrågavarande tre sjukhus, böra de sociala uppgifterna handhas av en särskild tjänsteman, vilken bör ha specialutbildning såsom social kurator. Sammanlagt 3 tjänster såsom sociala kuratorer i lönegrad Ce 17 böra därför inrättas för Ulleråkers, S:t Sigfrids och Sidsjöns sjukhus.

Med hänsyn till att arbetsbalansen på de vid Ulleråkers, S:t Lars' och S:t Jörgens sjukhus anordnade *rättspsykiatriska avdelningarna* ytterligare ökat, torde antalet socialassistenter vid avdelningarna böra ökas med sammanlagt 3.

Slutligen böra 2 uppsyningsmanstjänster i Ca 15 och 4 föreståndarinnetjänster i Ca 14 — alla vakanta och uppförda på *övergångsstat* — indragas.

Sammanfattningsvis innebära förslagen beträffande sjukvårdspersonal för befintliga vårdplatser, att denna personal å ena sidan skulle utökas med 3 socialkuratorer (Ce 17), 1 uppsyningsman (Ca 15), 2 föreståndarinnor (Ca 14), 2 överskötare (Ca 13), 3 socialassistenter (Ce 13), 6 förste skötare (Ca 12), 7 översköterskor (Ca 12), 49 skötare (Ce—Ca 11), 5 första sköterskor (Ca 10), 1 laboratoriebiträde (Ce 10) och 48 sköterskor (Ce—Ca 8). Å andra sidan skulle 2 uppsyningsmans- (Ca 15) och 4 föreståndarinnestjänster (Ca 14) å *övergångsstat* indragas.

2 d) *Ekonomipersonal för befintliga vårdplatser.*

För om- och tillbyggnader, ökad beläggning m. m. och till följd av att antalet patienter, som kunna utnyttjas för arbete, numera är betydligt

mindre än tidigare uppkommer successivt behov av förstärkningar inom en del ekonomiavdelningar. Genom utvecklingen av den öppna vården och vården av lättskötta sinnessjuka omhändertagas nämligen icke vid sinnessjukhusen lättskötta, arbetsföra patienter i samma utsträckning som förr. Vidare har under det senaste årtiondet genomsnittsåldern hos sinnessjukhusens patienter ej oväsentligt stigit, beroende på bl. a. befolkningens ökade medellivslängd. Härtill kommer, att de moderna behandlingsmetoderna i stor utsträckning förhindra akut sjuka från att delta i egentligt arbete under vårdtiden.

Personal i verkstäder och arbetssalar. *Sidsjöns sjukhus* saknar i motsats till flertalet andra sjukhus av samma storleksordning hantverksföreståndaretjänst för tapetserare. För rationellt underhåll av den mängd möbler, madrasser o. d., som finnes vid sjukhuset, kräves tillgång till en kvalificerad yrkesman. Liksom motsvarande tjänster vid andra sjukhus bör befattningen placeras i lönegrad Ca 12.

Vid *Västra Ny sjukhus* har ej inrättats någon tjänst för målare. Då det emellertid visat sig nödvändigt att snarast anställa en sådan för oundgängligt målningsunderhåll, har en disponibel hantverkartjänst utnyttjats för ändamålet. För att sjukhuset skall kunna förvärva och behålla en kvalificerad yrkesman bör en tjänst som hantverksföreståndare i Ca 12 inrättas. Samtliga övriga sjukhus med undantag av S:ta Annas sjukhus disponera sådana tjänster. Vid bifall till detta förslag kan nämnda hantverkartjänst indragas.

Vid statens sinnessjukhus finnes allenast 1 extra ordinarie hantverksföreståndare i Ce 12. Denne är placerad vid S:t *Olofs sjukhus*. Då stadigvarande behov av tjänsten finnes, bör den uppföras på ordinarie stat.

En av de två slöjdföreståndartjänsterna i Ca 12 vid *Västra Marks sjukhus* har alltsedan sjukhusets öppnande disponerats såsom tjänst för trädgårdsmästare. Enär stadigvarande behov av sistnämnda tjänst föreligger, bör tjänsten såsom slöjdföreståndare indragas och ersättas med en trädgårdsmästaretjänst i samma lönegrad.

En vakant slöjdföreståndaretjänst i Ca 12 vid S:t *Lars' sjukhus* kan indragas.

Vid vart och ett av de stora och medelstora sjukhusen med undantag av *Birgittas sjukhus* finnes för måleriarbeten en hantverksföreståndare och minst en hantverkare. Vid *Birgittas sjukhus* finnes blott en hantverksföreståndare för ifrågavarande arbeten. Härutöver erfordras 1 hantverkare i Ca 10.

Från *Västra Marks sjukhus* samt statens skol- och yrkeshem på Salbohed har till *Salberga sjukhus* överflyttats skoreparationer vid anstalterna, då patientklientelet vid ifrågavarande sjukhus är särskilt lämpat för syssel-

sättning av detta slag. Vid sjukhuset finnes en hantverksföreståndare för skomakeriet. F. n. utnyttjas härutöver en inom skonakeriverkstaden vid Ulleråkers sjukhus vakant extra ordinarie hantverkartjänst. En för skomakeriet vid S:ta Gertruds sjukhus avsedd men där icke längre erforderlig, genom Kungl. Maj:ts beslut vakantsatt hantverkartjänst i Ca 10 bör överflyttas till Salberga sjukhus. Vid bifall härtill kan hantverkartjänsten vid Ulleråkers sjukhus indragas.

S:t Jörgens sjukhus disponerar f. n. för sy- och vävsalar 1 slöjdföreståndare och 1 sömmerska eller väverska d. v. s. mindre antal tjänster än något annat jämförbart sjukhus. Vid sjukhuset behöves ytterligare 1 sömmerska eller väverka.

Vid Västra Marks sjukhus — vilket disponeras för vård av omkring 350 asociala imbecilla kvinnor — finnas för sy- och vävsalarna inrättade 1 slöjdföreståndaretjänst, 2 tjänster för sömmerskor eller väverskor och 1 ekonomibiträdestjänst i Ca 6. Härutöver har medicinalstyrelsen provisoriskt ställt en disponibel ekonomibiträdestjänst i Ce 2 till sjukhusets förfogande med hänsyn till det stora antal patienter, som vid sjukhuset ständigt sysselsättes med textilarbete. Då erforderlig förstärkning med kvalificerad, sakkunnig arbetskraft icke kan ernås medelst denna provisoriska anordning, bör ekonomibiträdestjänsten i Ca 6 utbytas mot en tjänst såsom sömmerska eller väverska i Ca 7 och ekonomibiträdestjänsten i Ce 2 mot en sådan tjänst i Ce 3.

För sy- och vävsalarnas räkning disponera sjukhusen i regel ekonomibiträdestjänster i Ce 3. I stället för sådana finnas emellertid vid några sjukhus enstaka sådana tjänster i Ce 2. För dessa tjänster kan icke krävas utbildning eller nämnvärd erfarenhet inom visst yrke. Det har också visat sig svårt och i flera fall omöjligt att förvärva och behålla lämplig arbetskraft. På grund härav böra vid sex sjukhus 7 ekonomibiträden i Ce 2 utbytas mot lika många tjänster i Ce 3.

Då tillgången på patientarbetskraft betydligt minskat inom sy- och vävsalarna, är det ofrånkomligt, att ytterligare 3 ekonomibiträdestjänster i Ce 3 inrättas.

Personal i kök, bageri och tvätt. I den organisation, som visat sig lämplig inom centralköken vid de största och medelstora sjukhusen, ingå 2 ekonomibiträdestjänster i Ca 6 (kokerska) och minst 2 sådana tjänster i Ce 3. I stort sett är denna organisation numera genomförd. Umedalens sjukhus saknar dock fortfarande kokersketjänster. Två vakanta ekonomibiträdestjänster i Ce 2 inom sjukhuset böra utbytas mot tjänster i Ca 6. Vid Vipholms sjukhus bör motsvarande utbyte komma till stånd beträffande en sådan tjänst. I samband med tillkomsten av sekundäravdelningarna Ribbingelund, Rosöga och Olofsfors år 1948 inrät-

tades 3 extra ordinarie tjänster såsom kokerska i Ce 6. Då stadigvarande behov av tjänsterna förefinnes, böra de fr. o. m. nästa budgetår överföras till ordinarie stat.

Vid en del sjukhus behövas vissa personalförstärkningar för centralköken. 5 nya tjänster såsom ekonomibitråde i Ce 3 böra med hänsyn härtill inrättas.

Vid *Ulleråkers* och *S:t Lars' sjukhus* har bageridriften nedlagts, varför 2 vakanta bageriföreståndaretjänster i Ca 10, 1 ekonomibiträdestjänst i Ce 9 samt 3 sådana tjänster i Ce 2 kunna indragas. Vidare böra 2 biträdande bageriföreståndaretjänster i Ca 7 vid ifrågavarande sjukhus överföras till övergångsstat. Innehavarna av dessa tjänster avses tills vidare skola tjänstgöra inom sjukhusens centralkök.

För handhavandet av tvätten vid *Västra Ny sjukhus* erfordras 1 ekonomibitråde i Ce 3.

Med hänsyn till minskad tillgång på patientarbetskraft böra för en del sjukhus anställas sammanlagt 4 ekonomibiträden i Ce 3 för stryknings- och pressningsarbeten.

Personal för trädgård och jordbruk. Vid förutvarande Bonaanstalten fanns såsom föreståndare för jordbruksdriften en lantbruksinspektor i Ca 22. Denna tjänst har, sedan anstalten övergått till sinnessjukhus — *Västra Ny sjukhus* — indragits. Vid sjukhuset finnes för ifrågavarande ändamål ej någon föreståndaretjänst. En väl kvalificerad lantbruksassistent bör knytas till sjukhuset och för honom bör inrättas en tjänst i Ce 20.

Övrig ekonomipersonal. För centralisering av förrådshållningen vid sjukhusen fordras viss ytterligare personal. Sålunda kräves, att vid *S:t Jörgens sjukhus* 1 förrådsförman anställs samt vid *Umedalens sjukhus* 1 ekonomibitråde i Ce—Ca 9, avsett huvudsakligen såsom biträde åt sjukhusets förrådsförman.

Den manliga sjukvårdspersonalen vid *sekundäravdelningen i Hammar*, 3 skötare, har att vid sidan av sin sjukvårdstjänstgöring utföra vid anstalten förekommande gårdsskarlsgöromål (eldning, renhållning, skötsel av grundvattenverk och vattenreningsanläggning m. m.). Vid avdelningen finnes ej annan ekonomipersonal än kökspersonalen. Med hänsyn till dessa förhållanden bör 1 ekonomibiträdestjänst i Ce—Ca 9 inrättas.

Till följd av nytillkomna expeditionslokaler, möblerade personalrum m. m. behövas för städningsgöromål 3 nya ekonomibiträden i Ce 2.

Vidare kunna 1 befattning för yttre nattvaktstjänstgöring och 1 på övergångsstat uppförd tjänst såsom post- och stadsbud i Ca 10 indragas samt 2 befattningar för yttre nattvaktstjänstgöring i Ca 10 överföras till övergångsstat.

Sammanfattningsvis innebära förslagen beträffande ekonomipersonal för befintliga vårdplatser, att denna personal å ena sidan skulle utökas med 1 lantbruksassistent (Ce 20), 3 hantverksföreståndare (Ca 12), 1 trädgårdsmästare (Ca 12), 1 förrådsförmän (Ca 11), 1 ekonomibitråde (Ce 9), 2 sömmerskor eller väverskor (Ca 7), 5 ekonomibiträden (Ca 6) och 21 ekonomibiträden (Ce 3). Å andra sidan skulle samma personal minskas med 1 hantverksföreståndare (Ce 12), 2 slöjdföreståndare (Ca 12), 1 hantverkare (Ce 10), 2 bageriföreståndare (Ca 10), 1 yttre nattvakt (Ca 10), 3 ekonomibiträden (Ce 6) och 11 ekonomibiträden (Ce 2) samt med 1 å övergångsstat uppförd tjänst såsom post- och stadsbud (Ca 10). Vidare skulle till övergångsstat överföras 2 yttre nattvakter (Ca 10) och 2 biträdande bageriföreståndare (Ca 7).

3 a och b) Vid bifall till Kungl. Maj:ts propositioner n:ris 214 och 227 till 1951 års riksdag angående ändrad lönegradsplacering för viss vård- och ekonomipersonal m. m. samt till av medicinalstyrelsen i det föregående framlagda förslag skulle nedan angivna tjänster vid statens sinnessjukhus uppflyttas i lönegrad enligt följande, nämligen 21 förste uppsyningsmän från Ca 18 till Ca 19, 44 första föreståndarinnor från Ca 17 till Ca 19, 19 uppsyningsmän från Ca 15 och 44 föreståndarinnor från Ca 14 till Ca 16, 1 föreståndarinna från Ce 14 till Ce 16, 43 översköterskor från Ca 12 till Ca 14, 15 avdelningsbiträden från Ce 2 till Ce 4, 8 köksföreståndare från Ca 14 till Ca 20, 10 köksföreståndare från Ca 12 till Ca 18, 7 köksföreståndare från Ca 10 till Ca 16, 4 köksföreståndare vid sekundäravdelningarna från Ca 10 till Ca 14, 8 biträdande köksföreståndare vid de större sjukhusen från Ca 9 till Ca 16, 10 biträdande köksföreståndare vid övriga sjukhus från Ca 9 till Ca 14, 140 ekonomibiträden från Ce 3 till Ce 5, 12 ekonomibiträden vid Psykiatriska sjukhuset i Stockholm från Ce 2 till Ce 5 samt 564 ekonomibiträden vid övriga sjukhus från Ce 2 till Ce 4.

3 c) 1947 års biträdesutredning har föreslagit, att vid statens sinnessjukhus 20 kontorsbiträddestjänster skulle utbytas mot kanslibiträddestjänster. Med utgångspunkt från biträdesutredningens förslag och medicinalstyrelsens yttrande däröver föreslår styrelsen, att 1 kontorsbiträddestjänst i Ca 8 vid Källshagens sjukhus och 19 kontorsbiträddestjänster i Cf 4—Ce 8 utbytas mot 15 kontoristtjänster i Ca 13 och 5 kanslibiträddestjänster i Ca 11.

3 d) Till predikanter vid statens sinnessjukhus skola, för år räknat, utgå arvoden med högst resp. 2 100, 1 800 och 1 200 kronor. Sjukhusdirektionernas sekreterare äga åtnjuta årsarvoden med högst resp. 1 320, 996 och 660 kronor. Medicinalstyrelsen äger för varje särskilt sjukhus bestämma vilka arvoden, som skola utgå. Styrelsen fastställer även arvoden för orgelspelning och för vaktmästargöromål vid sjukhusdirektionerna.

Styrelsen har bestämt arvodena sålunda, att predikantarvoden utgå med 504—2 040 kronor, sekreterararvoden med 660—1 320 kronor, arvoden för orgelspelning med 384—588 kronor samt vaktmästararvoden med 60, 120 eller 180 kronor. I stort sett ha arvodena utgått med oförändrade belopp sedan budgetåret 1939/40. Arvodestagarna ha sålunda ej kompensrats för penningvärdets fall. Styrelsen föreslår en höjning med i genomsnitt 30 procent av de angivna arvodena, vilket skulle innebära en merkostnad av 25 000 kronor för år.

4) I anslutning till vad styrelsen anfört under punkten 2 a) föreslås, att för en förste läkartjänst vid Ulleråkers sjukhus, med vilken skall förenas självständigt ansvar för vissa vårdplatser, beräknas särskilt arvode om 1 200 kronor för år.

Den 18 juli 1947 och 30 juni 1948 förordnade Kungl. Maj:t, att förste läkaren inom överläkaravdelningen för manliga patienter vid Sidsjöns sjukhus skulle tills vidare under budgetåren 1947/48 och 1948/49 tjänstgöra såsom sjukvårdsläkare för den manliga psykopatavdelningen. Dåvarande tjänsteinnehavaren skulle i avlöningshänseende behandlas, som om han innehaft överläkartjänst i Ca 30. Även den nuvarande innehavaren av nämnda förste läkartjänst ansvarar för vården inom specialavdelningen, vilken är skild från mansavdelningen i övrigt. Medel för årsarvode av 1 200 kronor böra anvisas för denna förste läkartjänst.

Den 16 november 1951 har Kungl. Maj:t medgivit, att medicinalstyrelsen finge för budgetåret 1951/52 disponera högst 20 000 kronor av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för utgivande av ersättning åt vid rättspsykiatrisk avdelning å sinnessjukhus ej heltidsanställd läkare, vilken efter förordnande av styrelsen verkställt sådan sinnesundersökning, som avses i 43 § sinnessjuklagen. Vidare har förordnats, att sådan ersättning må utgå med 300 kronor för varje slutförd undersökning jämte gottgörelse för utskrift av utlåtandet. Därjämte medgav Kungl. Maj:t, att för utlåtande rörande sinnesbeskaffenheten hos tilltalad, som icke är häktad, finge, därest detsamma avgivits av läkare vid S:t Olofs sjukhus i Visby, tills vidare intill utgången av juni 1952, utgå ersättning med 300 kronor. Med hänsyn till det allt mera ökade behovet av dylika undersökningar böra 30 000 kronor anvisas för ändamålet för nästa budgetår. Beslutet om ersättning med 300 kronor per utlåtande till läkare vid S:t Olofs sjukhus bör gälla även efter utgången av juni 1952. För detta ändamål beräknas en årlig merkostnad av 2 000 kronor.

5) och 6) *Vissa andra frågor.*

5) Kostnadsökningen för avlöande av vikarier på nytillkommande tjänster uppskattas — vid bifall till styrelsens förslag — till ca 160 000 kronor.

6) Det för extra arbetskraft för innevarande budgetår beräknade beloppet är alltför snävt till följd av att patientarbetskraft numera står till buds i avsevärt mindre utsträckning än tidigare samt att ersättningarna till den extra arbetskraften måst höjas i proportion till höjningen av tjänstemännens rörliga tillägg. Beloppet bör höjas med 94 000 kronor till 500 000 kronor.

Departementschefen.

Först vill jag beröra frågan om personal i anledning av nytillkommande platser. I propositionen nr 151 till 1951 års riksdag hemställde föredragande departementschefen om bemyndigande, att — under förutsättning att driftkostnaderna för Brotorps arbetshem hölle sig på normal nivå — förvärva hemmet för att drivas såsom en sekundäravdelning till Västra Marks sjukhus. Riksdagen biföll denna hemställan (skr. nr 195). Medicinalstyrelsens uppskattning av driftkostnaderna har visat, att dessa äro förhållandevis låga. Kungl. Maj:t har sedermera godkänt avtal med innehavaren av arbetshemmet om förvärv av detsamma. Medicinalstyrelsens beräkning av den för arbetshemmets drift erforderliga personalen har ej givit mig anledning till erinran. Även styrelsens övriga förslag om anställande av personal för nya platser anser jag mig böra biträda. Jag förordar alltså, att för Mariebergs och Furunäsets sjukhus samt för Brotorps arbetshem fr. o. m. nästa budgetår inrättas följande tjänster, nämligen 1 överskötare i Ca 13, 1 förste skötare i Ca 12, 3 översköterskor i Ca 12, 12 skötare, 3 första sköterskor i Ca 10, 17 sköterskor, 1 sömmerska eller väverska i Ca 7, 1 ekonomibiträde i Ca 6 och 1 ekonomibiträde i Ce 2. Av de nytillkommande skötarna torde 8 böra upptagas som ordinarie i Ca 11 och 4 som extra ordinarie i Ce 11, medan av de nya skötersketjänsterna 12 torde böra upptagas som ordinarie i Ca 8 och 5 som extra ordinarie i Ce 8.

I fråga om personal för befintliga vårdplatser föreslår jag följande.

I avseende på *läkarpersonalen* anser jag, att det bör anstå t. v. med att inrätta en ny andre läkartjänst vid Ulleråkers sjukhus. Medicinalstyrelsens förslag innebär vidare, att de rättspsykiatriska undersökningsavdelningarna vid Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus skulle förstärkas med en förste läkare vid vardera avdelningen. Som skäl härför har anförts, att antalet väntande undersökningsfall under de sist förflutna tolv månaderna ökat med 35 procent. Under hand har jag erfarit, att antalet avgivna utlåtanden per läkare under ett år vid de olika undersökningsavdelningarna företer avsevärda differenser. Detta torde sammanhänga med — förutom en viss skillnad i arbetskapaciteten hos de olika befattningshavarna — någon ojämnhet i fördelningen mellan avdelningarna av mera krävande

undersökningsfall. En utväg att råda bot härpå synes vara att mera grundligt överse indelningen av avdelningarnas upptagningsområden. Jag förutsätter, att medicinalstyrelsen ägnar denna fråga uppmärksamhet. Jag utgår även från att enstaka läkartjänster skola kunna förflyttas, om man därigenom kan vinna en mera rationell och jämn arbetsfördelning. I det följande framlägger jag förslag om ökad medelsanvisning för ersättning till sådana vid avdelningarna ej heltidsanställda läkare, vilka efter förordnande av styrelsen verkställa sinnesundersökning av åtalade, icke häktade personer. Vid bifall till detta förslag skulle möjligheter skapas att för rättspsykiatriska undersökningar av ifrågavarande slag förvärva ökat antal läkare. Den uppkomna balansen av undersökningsfall torde på detta sätt kunna avarbetas. Med hänsyn till vad jag sålunda anfört anser jag, att med inrättandet av ytterligare fasta läkartjänster vid avdelningarna tills vidare bör anstå.

På av medicinalstyrelsen anförda skäl föreslår jag däremot, att läkarpersonalen vid S:ta Maria och S:t Sigfrids sjukhus förstärkes med en andre läkare i Ce 29 vid vartdera sjukhuset. Vidare torde intet vara att erinra mot att en andre läkartjänst utbytes mot en förste läkartjänst vid vartdera av Ulleråkers och Sidsjöns sjukhus samt att med en förste läkartjänst vid Ulleråkers sjukhus förenas självständigt ansvar för vissa vårdplatser.

Beträffande *kontorspersonalen* tillstyrker jag, att ytterligare 5 biträden för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8 anställas fr. o. m. nästa budgetår. Övriga förslag om utökning av kontorspersonalen kan jag icke biträda.

Vad härefter angår *sjukvårdspersonalen* föranleder förslaget om inrättande av en uppsyningsmanstjänst i Ca 15 vid S:t Sigfrids sjukhus, 4 överskötersketjänster i Ca 12 vid vissa medicinska centra samt 1 laboratoriebiträdestjänst i Ce 10 vid S:t Jörgens sjukhus ingen erinran från min sida. Däremot är jag icke beredd tillstyrka inrättande av förste skötartjänster för arbets- och sysselsättningsterapi vid S:t Jörgens, Salberga och Frösö sjukhus.

Av begärda utökningar eller utbyten av personal på grund av förändringar i fråga om vissa vårdplatser karaktär m. m. anser jag mig f. n. blott kunna tillstyrka anställande av 1 översköterska i Ca 12 vid Umedalens sjukhus, 1 överskötare i Ca 13 vid Salberga sjukhus och 2 översköterskor i Ca 12 samt utbyte av 1 översköterska i Ca 12 mot 1 överskötare i Ca 13 vid S:ta Maria sjukhus och 1 skötare i Ca 11 mot 1 sköterska vid Gådeå sjukhus. Förslaget om inrättande vid Västra Marks sjukhus av 3 nya tjänster som första sköterska i Ca 10 bör enligt min mening bifallas på det sätt, att sagda tjänster inrättas i utbyte mot 3 skötersketjänster. Beträffande övriga förslag om ökning av vårdpersonalen tillstyrker jag endast, att 10 skötare, av vilka 2 äro avsedda för Källshagens sjukhus, och 6 sköterskor anställas.

I fråga om behovet av personal för familjevård och hjälpverksamhet vill jag framhålla, att med nuvarande platstillgång och omsättning av patienter möjligheterna att vid sjukhusen mottaga nya patienter äro relativt begränsade. I slutet av år 1951 uppgick överbeläggningen vid de egentliga sjuksjukhusen till ca 18 procent och antalet exspektanter till i runt tal 1 500. En intensifiering av familjevårdsverksamheten skulle medföra, att vissa vårdplatser kunde frigöras. Härigenom skulle förutsättningar skapas för att tidigare omhändertaga motsvarande antal exspektanter och därigenom möjligheter att i ökad utsträckning återföra dem till hälsa. För en intensifiering av familjevården, kräves emellertid, att familjer inom upptagningsområdena göras intresserade för att mottaga patienter i större utsträckning än vad f. n. är fallet. En höjning av ersättningarna till sådana familjer torde kunna medverka härtill. Vidare torde erfordras en ökad insats av arbetskraft. Då vårdformen är förhållandevis föga kostnadskrävande och en intensifiering av densamma relativt snabbt kan leda till en förbättring av vårdmöjligheterna inom sinnessjukvården i dess helhet — ehuru givetvis i begränsad omfattning — anser jag mig böra tillstyrka förslag, som ha detta syfte. Då även hjälpverksamheten bidrager till att begränsa vårdplatsbehovet, bör jämväl denna verksamhet enligt min mening främjas. Jag biträder på grund härav medicinalstyrelsens förslag om anställande av ytterligare 1 föreståndarinna i Ca 14 vid S:ta Maria sjukhus, utbyte av 1 överskötersketjänst i Ca 12 mot 1 föreståndarinnetjänst i Ca 14 vid Mariebergs sjukhus samt utbyte av 1 skötersketjänst mot 1 tjänst som första sköterska i Ca 10 vid centralhemmet för familjevård i Korsberga. På av medicinalstyrelsen anförda skäl tillstyrker jag vidare, att en ny tjänst såsom socialkurator inrättas. Tjänsten bör hänföras till 17 lönegraden och tills vidare upptagas på extra stat. För innehavaren av tjänsten bör gälla, att han undergått den för sociala kuratorer i allmänhet erforderliga utbildningen. Tjänsten synes i första hand böra placeras vid Ulleråkers sjukhus.

Det av medicinalstyrelsen uppgivna behovet av ytterligare socialassistenter vid de rättspsykiatriska avdelningarna torde böra tillgodoses på sådant sätt, att avdelningarna vid Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus förstärkas med vardera 1 socialassistent i Ce 13.

Förslaget om indragning av följande på övergångsstat uppförda vakanta tjänster, nämligen 2 uppsyningsmanstjänster i Ca 15 och 4 föreståndarinnetjänster i Ca 14 föranleder ingen erinran från min sida.

I fråga om sjukvårdspersonalen på befintliga avdelningar m. m. innebär alltså mitt förslag, att följande tjänster skulle tillkomma, nämligen 1 socialkurator i Cg 17, 1 uppsyningsman i Ca 15, 2 föreståndarinnor i Ca 14, 2 överskötare i Ca 13, 2 socialassistenter i Ce 13, 5 översköterskor i Ca 12, 9 skötare, 4 första sköterskor i Ca 10, 1 laboratorbiträde i Ce 10 och 3 sköterskor. Av de nytillkomna skötarna böra 6 upptagas såsom ordinarie i

Ca 11 och 3 som extra ordinarie i Ce 11, medan av de 3 nya skötersketjänsterna 2 torde böra upptagas som ordinarie i Ca 8 och 1 som extra ordinarie i Ce 8. Å andra sidan skulle på övergångsstat uppförda 2 uppsyningsmanstjänster i Ca 15 och 4 föreståndarinetjänster i Ca 14 indragas.

Förslagen i fråga om *ekonomipersonalen* anser jag mig icke kunna tillstyrka i vad de avse förstärkning av personalen för vissa sy- och vävsalar med 3 ekonomibiträden i Ce 3, inrättande vid Västra Ny sjukhus av 1 ekonomibiträdestjänst i Ce 3 för handhavande av sjukhusets tvätt och 1 tjänst i Ce 20 som jordbruksassistent samt anställande av 1 ekonomibitråde i Ca—Ce 9 såsom biträde åt förrådsförmannen vid Umedalens sjukhus. I övrigt föranleda förslagen ej annan erinran från min sida än att antalet nya ekonomibiträdestjänster i Ce 3 för kök samt för stryknings- och pressningsarbeten begränsas till 4 resp. 3 befattningshavare.

Mitt ställningstagande till förslagen med avseende på ekonomipersonalen innebär sålunda, att följande tjänster skulle tillkomma, nämligen 3 hantverksföreståndare i Ca 12, 1 trädgårdsmästare i Ca 12, 1 förrådsförmän i Ca 11, 2 sömmerskor eller väverskor i Ca 7, 5 ekonomibiträden i Ca 6 och 15 ekonomibiträden i Ce 3. Å andra sidan skulle 2 slöjdföreståndartjänster i Ca 12, 1 hantverksföreståndare i Ce 12, 1 hantverkartjänst i Ce 10, 2 bageriföreståndartjänster i Ca 10, 1 tjänst som yttre nattvakt i Ca 10, 3 ekonomibiträdestjänster i Ce 6, 11 ekonomibiträdestjänster i Ce 2 samt 1 tjänst som post- och stadsbud i Ca 10 på övergångsstat indragas. Till övergångsstat skulle vidare överföras 2 tjänster som yttre nattvakt i Ca 10 och 2 biträdande bageriföreståndartjänster i Ca 7.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle s a m m a n f a t t n i n g s v i s tillkomma följande *ordinarie tjänster*, nämligen 2 förste läkare i Ca 31, 1 uppsyningsman i Ca 15, 2 föreståndarinnor i Ca 14, 3 överskötare i Ca 13, 1 förste skötare i Ca 12, 8 översköterskor i Ca 12, 3 hantverksföreståndare och 1 trädgårdsmästare, alla i Ca 12, 14 skötare och 1 förrådsförmän i Ca 11, 7 första sköterskor i Ca 10, 14 sköterskor i Ca 8, 3 sömmerskor eller väverskor i Ca 7 och 6 ekonomibiträden i Ca 6. Å andra sidan skulle följande ordinarie tjänster indragas, nämligen, 2 slöjdföreståndare i Ca 12 samt 2 bageriföreståndare och 1 yttre nattvakt i Ca 10. Från övergångsstat skulle avföras 2 uppsyningsmän i Ca 15, 4 föreståndarinnor i Ca 14 samt 1 post- och stadsbud i Ca 10. Slutligen skulle till övergångsstat överföras 2 yttre nattvakter i Ca 10 och 2 biträdande bageriföreståndare i Ca 7.

Vidare skulle tillkomma följande *icke-ordinarie tjänster*, nämligen 1 socialkurator i Cg 17, 2 socialassistenter i Ce 13, 7 skötare i Ce 11, 1 laboratoriebiträde i Ce 10, 6 sköterskor i Ce 8, 5 biträden för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8, 15 ekonomibiträden i Ce 3 och 1 ekonomibitråde i Ce 2. Å andra sidan skulle 1 hantverksföreståndartjänst i Ce 12, 1 hantverkar-

tjänst i Ce 10, 3 ekonomibiträdestjänster i Ce 6 och 11 ekonomibiträdestjänster i Ce 2 indragas.

Mina förslag innebära alltså, att sammanlagt 104 nya tjänster inrättas, av vilka 66 ordinarie och 38 icke-ordinarie, samt att 28 tjänster indragas. Nettotillskottet av nya tjänster skulle sålunda uppgå till (104 — 28) 76. Av de nya tjänsterna avses 40 för nytillkommande och 36 för befintliga vårdplatser.

Jag övergår här efter till de av medicinalstyrelsen framlagda förslagen om löneroglering för vissa personalkategorier. Vad först angår sjukvårds- och ekonomipersonal vill jag erinra, att 1951 års riksdag (skr. nr 378) bifallit Kungl. Maj:ts propositioner n:ris 214 och 227 angående ändrad lönegradsplacering för viss vård- och ekonomipersonal m. m. Till följd härav böra nedan angivna tjänster uppflyttas i lönegrad enligt följande, nämligen 21 förste uppsyningsmän från Ca 18 till Ca 19, 44 första föreståndarinnor från Ca 17 till Ca 19, 18 uppsyningsmän från Ca 15 och 42 föreståndarinnor från Ca 14 till Ca 16, 1 föreståndarinna från Ce 14 till Ce 16, 39 översköterskor från Ca 12 till Ca 14, 15 avdelningsbiträden från Ce 2 till Ce 4, 8 köksföreståndare från Ca 14 till Ca 20, 10 köksföreståndare från Ca 12 till Ca 18, 7 köksföreståndare från Ca 10 till Ca 16, 4 köksföreståndare vid sekundäravdelningarna från Ca 10 till Ca 14, 8 biträdande köksföreståndare vid de större sjukhusen från Ca 9 till Ca 16, 10 biträdande köksföreståndare vid övriga sjukhus från Ca 9 till Ca 14, 119 ekonomibiträden i Ce 3 till Ce 5, 12 ekonomibiträden vid Psykiatriska sjukhuset i Stockholm från Ce 2 till Ce 5 samt — efter avräkning av 11 ekonomibiträden, vilka skulle indragas — 563 ekonomibiträden vid övriga sjukhus från Ce 2 till Ce 4. I enlighet härmed böra följande av mig i det föregående föreslagna nya tjänster placeras 1 uppsyningsman och 2 föreståndarinnor i Ca 16, 4 översköterskor vid medicinska centra i Ca 14 och 15 ekonomibiträden i Ce 5. Vidare skulle antalet ekonomibiträden i Ce 2, som enligt propositionen nr 214 böra uppflyttas till Ce 4, reduceras till (574 — 11) 563.

Det av medicinalstyrelsen förordade utbytet av 1 ordinarie och 19 icke ordinarie kontorsbiträdestjänster mot 15 kontoristtjänster i Ca 13 och 5 kanslibiträdestjänster i Ca 11 kan jag icke tillstyrka. Med hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i propositionen nr 14/1952 förordar jag i stället, att kontorsbiträdestjänsterna utbytas mot kanslibiträdestjänster av vilka 1 ordinarie och 19 icke ordinarie.

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag, att arvoden till predikanter och sjukhusdirektionernas sekreterare samt för orgelspelning och vaktmästargöromål böra höjas. Styrelsens förslag innebär en uppräknings med 30 procent. Ökningen bör dock enligt min mening begränsas till 10 procent.

Emot styrelsens förslag om arvoden till vissa läkare har jag intet att

erinra. Detta innebär bl. a. ökad medelsanvisning för att möjliggöra en avarbetning av den uppkomna balansen av väntande rättspsykiatriska undersökningsfall.

Från detta anslag utgå ersättningar till ledamöter i och sekreterare hos lokala utskrivningsnämnder, som nu finnas inrättade vid fyra sinnessjukhus. Jag förutsätter, att sådana nämnder komma att fr. o. m. nästa budgetår inrättas vid ytterligare ett antal sjukhus. De i anledning härav ökade kostnaderna torde kunna inrymmas i anslaget.

Vad slutligen angår medelsberäkningen för nästa budgetår påkalla de av mig framlagda förslagen en ökning av medelsanvisningen under anslaget med i runt tal 560 000 kronor för nytillkommande tjänster, 500 000 kronor för vissa lönerregleringar och ca 34 000 kronor för arvoden till vissa läkare. Med hänsyn till den personalförstärkning, jag förordat, erfordras även ytterligare medel för avlöningar till vikarier. Jag beräknar härför 102 000 kronor. Till följd av höjningen av det rörliga tillägget från 12 till 32 (33) procent torde posten till extra arbetskraft böra uppräknas med 94 000 och anslagsposten till rörligt tillägg med 10 000 000 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (560 000 + 500 000 + 34 000 + 102 000 + 94 000 + 10 000 000) 11 290 000 kronor.

På grund av förekommande vakanser på ordinarie tjänster har under de senaste budgetåren belastningen på ordinarieposten understigit de anvisade beloppen. Posten har med hänsyn härtill successivt reducerats och icke-ordinarieposten uppräknats. Då samma förhållande alltjämt i viss mån är rådande, föreslår jag en ytterligare överflyttning med 200 000 kronor från ordinarie- till icke-ordinarieposten.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 28 895 000 (+ 265 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 285 000 (+ 41 400) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 20 260 000 (+ 725 000) kronor samt rörligt tillägg 15 690 000 (+ 10 258 600) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (28 895 000 + 285 000 + 20 260 000 + 15 690 000) 65 130 000 (+ 11 290 000) kronor.

II. Statens sinnessjukhus: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	23 200 000	24 485 006
1950/51	23 800 000	26 407 307
1951/52 (statsliggaren s. 947)	25 125 000	
1952/53 (förslag)	30 605 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 30/11 1951) föreslår, att anslaget höjes med 6 395 000 kronor.

Ändamål	Utgifter 1950/51	Anslag 1951/52	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare	319 129	275 000	320 000	45 000
2. Reseersättningar	201 755	190 000	220 000	30 000
3. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten	5 225 928	4 850 000	7 000 000	2 150 000
b) Övriga expenser	382 191	370 000	430 000	60 000
4. <i>Övriga utgifter:</i>				
a) Inventarier	882 116	925 000	1 300 000	375 000
b) Tvätt och renhållning	854 552	645 000	1 000 000	355 000
c) Utspisning	13 101 990	12 750 000	15 000 000	2 250 000
d) Linne, gång- och sängkläder	2 509 147	2 400 000	3 000 000	600 000
e) Läkemedel m. m.	1 172 060	1 050 000	1 300 000	250 000
f) Familjevård	712 977	640 000	750 000	110 000
g) Automobiles och transporter	347 352	300 000	355 000	55 000
h) Patienternas sysselsättning och förströelse	568 531	600 000	650 000	50 000
i) Diverse utgifter	129 581	130 000	195 000	65 000
				6 395 000

Motiv.

Medelbeläggningen på statens sinnessjukhus uppgick under år 1950 till 22 559. Därjämte vistades i medeltal 664 patienter per dag i den till dessa sjukhus anslutna familjevården. Under år 1951 och första halvåret 1952 beräknas sammanlagt 309 nytillkommande vårdplatser, som icke behöva disponeras för evakuering av andra platser, bliva tagna i bruk. Vidare beräknas, att sammanlagt 161 nya vårdplatser skola bliva disponibla under nästa budgetår. Medelbeläggningen under budgetåret 1952/53 uppskattas till sammanlagt omkring (22 559 + 309 + 161) 23 030. Medeltalet patienter i familjevård torde komma att uppgå till omkring 675.

I enlighet härmed beräknas totala antalet vårdade per dag till omkring (23 030 + 675) 23 700.

1) Belastningen å denna post var under budgetåret 1950/51 omkring 46 000 kronor större än under budgetåret 1949/50. Ökningen är huvudsakligen hänförlig till stegrade utgifter för ersättningar till verksläkare till följd av att personalen utökats och att särskilda läkare utanför sjukhusen i flera fall än tidigare förordnats såsom verksläkare. Viss ytterligare utgiftsökning beräknas bl. a. på grund av höjda taxor vid karolinska sjukhuset.

2) Inträdd utgiftsökning har föranletts av bl. a. ökade transporter av patienter till kroppssjukhus för undersökning och behandling samt utbyggnad av den öppna vården. På grund av höjda järnvägstaxor och traktementsersättningar kunna kostnaderna beräknas ytterligare stiga under nästa budgetår.

3 a) Med utgångspunkt från belastningen under budgetåren 1949/50 och 1950/51 — 4 844 606 resp. 5 225 928 kronor — samt med hänsyn till höjda bränslepriser och skatt på elektricitet bör anslagsposten höjas.

3 b) På grund av stegrade kostnader för bl. a. telegram, telefon och annonsering uppskattas de löpande kostnaderna för nästa budgetår till omkring 370 000 kronor. Under nästa budgetår beräknas utbyte av manuell telefonväxel mot automatiserad sådan komma till stånd vid S:ta Maria sjukhus. Inträdesavgiften och övriga engångsavgifter för anslutning av växeln uppgå till sammanlagt 60 470 kronor. Delposten för övriga expenser upptages alltså till i runt tal (370 000 + 60 000) 430 000 kronor.

4) Socialstyrelsens levnadskostnadsindex visar en genomsnittlig prisstegring med ca 17 procent under tiden juni 1950—juni 1951. Indextalen för olika delposter utvisa prisstegringar enligt följande:

Delpost, varuslag		Indextal		Procentuell förändring sedan	
		juni 1950	juni 1951	juni 1950	december 1950
inventarier	möbler	188	220	+ 17,0	+ 15,2
	husgeråd, verktyg	164	197	+ 20,1	+ 14,3
tvätt och renhållning	tvätt	149	177	+ 18,8	+ 19,0
utspisning	tvål och såpa	195	259	+ 32,8	+ 27,1
	livsmedel	184	215	+ 16,8	+ 13,9
linne, gång- och sängkläder	kläder och skodon	190	237	+ 24,7	+ 22,3
	hushållstextilier	230	297	+ 29,1	+ 25,3

Enligt kommerskollegii partiprisindex är stegringen av partipriserna sedan juni 1950 ännu högre (ca 37 procent) än den prisförhöjning, som kommer till uttryck i socialstyrelsens levnadskostnadsindex.

4 a) Sedan juni 1950 ha, såsom framgår av det föregående, priserna på inventarier stigit med i genomsnitt 18,5 procent. Med utgångspunkt från det föregående år beräknade anslagsbeloppet om 35 kronor per patient och år, bör man sålunda för nästa budgetår i första hand räkna med ett anslagsbelopp om 42 kronor per patient eller, vid en medelbeläggning på sjukhusen om 23 030, med sammanlagt (23 030 × 42) 970 000 kronor för löpande utgifter av normal omfattning.

Liksom för innevarande budgetår erfordras dessutom viss förhöjning av anslaget. Från sjukhusen ha nämligen till medicinalstyrelsen inkommit framställningar om medel för speciella, mera kostnadskrävande anskaffningar. Sålunda föreliggande särskilda medelsbehov uppgå f. n. till sammanlagt 662 900 kronor. Enär förnyelserna och kompletteringarna liksom tidigare böra ske etappvis, synes postens höjning av denna anledning böra begränsas till 330 000 kronor.

Inventarieposten föreslås sålunda upptagen till (970 000 + 330 000) 1 300 000 kronor.

4 b) Belastningen på denna delpost uppgick budgetåret 1950/51 till 854 552 kronor mot 648 294 kronor budgetåret 1949/50. Kostnadsökningen

beror huvudsakligen på betydande prisstegringar och ökad beläggning. Priserna på tvätt- och rengöringsmedel o. d. ha enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex stigit med omkring 26 procent sedan juni 1950. Denna prisstegring har huvudsakligen skett under tiden december 1950—juni 1951 och kan sålunda endast delvis ha kommit till uttryck i belastningssiffran för budgetåret 1950/51. Härjämte kan man vänta en betydande merbelastning genom att S:t Lars' sjukhus i Lund måste anlita försvarets fabriksverks tvättinrättning i Landskrona.

4 c) Kostnaden för dagsportion per patient uppgick under år 1950 till i genomsnitt 1 krona 33 öre. Enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex ha priserna på livsmedel under tiden december 1950—juni 1951 stigit med 13,9 procent. Med stöd härav beräknas sagda kostnad f. n. uppgå till omkring 1 krona 52 öre, vilket vid en medelbeläggning av 23 030 innebär ett anslagsbehov av omkring 12 800 000 kronor. Härtill kommer emellertid årskostnaden för de i tillhandahållen personalkost ingående livsmedlen, f. n. omkring 1 500 000 kronor. För föregående och innevarande budgetår har härjämte delposten till utspisning uppräknats med 200 000 kronor för s. k. enhetskost vid två sjukhus. På grund av bl. a. personalbrist har denna kostomläggning ännu icke kunnat ske, men styrelsen räknar med ett förverkligande därav inom kort. Med hänsyn till att livsmedelspriserna stigit med omkring 37 procent sedan utgången av budgetåret 1949/50 föreslås, att beloppet uppräknas till 275 000 kronor. Ett sålunda till (12 800 000 + 1 500 000 + 275 000) 14 575 000 kronor beräknat anslagsbelopp bör med hänsyn till att livsmedelspriserna alltjämt synas stiga avrundas till 15 000 000 kronor.

4 d) Belastningen på denna delpost uppgick budgetåret 1949/50 till 2 743 260 kronor. Under åren efter andra världskrigets slut ha sjukhusen måst i stor omfattning förnya och komplettera sin utrustning med textilier. Detta har försvårats och försenats på grund av knapp tillgång, obestämda leveranstider samt höga och fluktuerande priser. Tillgången på textilier är emellertid numera betydligt större än tidigare men priserna högre. Enligt lämnad redogörelse ha dessa stigit med 25 à 30 procent sedan juni 1950. Vid sjukhusen råda alltjämt betydande brister i fråga om den textila utrustningen. Härjämte är en kvalitativ förbättring av utrustningen i åtskilliga avseenden önskvärd.

4 e) Kostnaderna för läkemedel m. m. stego från 1 019 340 kronor under budgetåret 1949/50 till 1 172 060 kronor under budgetåret 1950/51. Huvudparten av kostnadsstegringen är hänförlig till utgifter för läkemedel samt förbrukningsartiklar för läkemedelsförråd, laboratorier, röntgenanläggningar o. d. Även kostnaderna för tandvård åt patienterna ha ökat. Avgifterna för vård av sinnessjukhusens patienter vid kroppssjukhus ha avsevärt höjts. Vidare torde kostnaderna för patienternas tandvård komma att märkbart stiga. Vilken omfattning kostnadsstegringarna komma att få, kan dock

icke nu med säkerhet beräknas. Med utgångspunkt från den senaste belastningssiffran bör delposten uppräknas till 1 300 000 kronor.

4 f) Den ökade belastningen på delposten från 634 267 kronor under budgetåret 1949/50 till 712 977 kronor under budgetåret 1950/51 är huvudsakligen en följd av att medicinalstyrelsen måst medgiva höjning av ersättningarna för patienternas inackordering samt att antalet patienter i familjevård något stigit. De höjda textilpriserna kunna beräknas medföra en ökning av kostnaderna för kläder o. d. med omkring 15 000 kronor. Generalplanen för sinnessjukvården förutsätter en avsevärd utvidgning av denna vårdform. Det är med hänsyn till bristen på vårdplatser angeläget, att denna utvidgning åstadkommes snarast möjligt.

4 g) Utbyggnaden av familjevården och hjälpverksamheten kan beräknas öka kostnaderna under denna delpost.

4 h) För att möjliggöra ökad tilldelning av flitpenningar åt arbetande patienter höjdes delposten fr. o. m. budgetåret 1947/48 med 250 000 till 625 000 kronor. I samband därmed genomförde medicinalstyrelsen vissa förhöjningar av flitpenningbeloppen. Dessa må av vederbörande sjukvårdsläkare f. n. bestämmas till högst 80 öre för dag, såvida icke medicinalstyrelsen i särskilda fall medgivit högre belopp. Styrelsen anser en ytterligare höjning av flitpenningbeloppen påkallad såsom en stimulans åt patienternas arbetsvilja samt såsom kompensation för penningvärdeförsämringen. Medel erfordras vidare för förbättrad sysselsättningsterapi.

4 i) Till denna post hänföres diverse kostnader för personer, som vid sjukhusen undergå rättspsykiatriska undersökningar, samt avgifter till företag, vilka anlitas för den yttre tillsynen av sjukhusen nattetid. Förstnämnda kostnader ha på grund av inträffade prisstegringar för kost, linne m. m. numera stigit avsevärt. Ökat medelsbehov föranledes även av att enskilda nattvaktbolag övertagit den yttre tillsynen nattetid vid ytterligare sjukhus. För sagda ändamål beräknas ett ökat medelsbehov för nästa budgetår med 25 000 kronor. Sedan medicinalstyrelsen till civilförsvarsstyrelsen anmält sinnessjukhusens behov av medel för civilförvarsutbildning av personal, har civilförsvarsstyrelsen ställt ungefär hälften — 40 000 kronor — av det f. n. erforderliga beloppet till medicinalstyrelsens förfogande. Återstoden — 40 000 kronor — erfordras för nästa budgetår och bör anvisas under sinnessjukhusens omkostnadsanslag. I enlighet härmed föreslås, att delposten upptages med $(130\ 000 + 25\ 000 + 40\ 000)$ 195 000 kronor.

Departementschefen.

Medelsbehovet under anslagsposterna till sjukvård och reseersättningar uppskattar jag för nästa budgetår — med hänsyn till belastningen samt till den ökning av personalen, som jag förordat under avlöningsanslaget — till resp. 325 000 och 230 000 kronor. Detta innebär en höjning av posterna med 50 000 resp. 40 000 kronor.

Emot medicinalstyrelsens beräkning av posten till expenser har jag ej annan erinran, än att uppräknigen av delposten till bränsle, lyse och vatten torde böra begränsas till 1 650 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter anser jag i likhet med medicinalstyrelsen, att ökad medelsanvisning erfordras till inventarier, till linne, gång- och sängkläder samt till diverse utgifter. Ökningen torde dock böra stanna vid resp. 125 000, 500 000 och 45 000 kronor. Styrelsens beräkning av övriga delposter har icke givit mig anledning till erinran.

I enlighet med vad jag sålunda förordat uppskattar jag det ökade medelsbehovet för nästa budgetår till (50 000 + 40 000 + 1 650 000 + 60 000 + 125 000 + 500 000 + 45 000 + 355 000 + 2 250 000 + 250 000 + 110 000 + 55 000 + 50 000) 5 540 000 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (25 125 000 + 5 540 000) 30 665 000 kronor.

III. Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	16 000	10 185
1950/51	16 000	10 080
1951/52 (statsliggaren s. 948)	10 000	
1952/53 (förslag)	25 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 30/11 1951) föreslår, att anslaget höjes med 15 000 kronor.

Motiv.

Enl. beslut av Kungl. Maj:t den 13 juni 1947 är övervakare berättigad till ersättning med 8 kronor för den första månaden och 2 kronor för varje följande månad av den tid, han innehaft och utövat övervakningsuppdrag.

Enligt förslag i 1950 års statsverksproposition (II ht. s. 72—73) har motsvarande ersättningsbelopp för övervakning av villkorligt dömda, frigivna m. fl. höjts till 10 kronor för den första månaden och 5 kronor för varje efterföljande månad. Med anledning av framställningar i ämnet torde motsvarande höjning böra ske av ersättningarna för övervakning av försöksutskrivna patienter vid sinnessjukhusen.

Departementschefen.

Enligt kungörelsen angående bestridande av kostnader för övervakning av villkorligt dömda utgår ersättning till övervakare med 10 kronor för första månaden och 5 kronor för varje efterföljande månad. Motsvarande ersättning torde böra tillkomma övervakare av försöksutskrivna patient

vid sinnessjukhus. Medicinalstyrelsens beräkning av anslaget giver mig ej anledning till erinran. Anslaget bör alltså för nästa budgetår upptagas till 25 000 kronor.

IV. Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	670 000	702 377
1950/51	690 000	754 486
1951/52 (statsliggaren s. 957)	710 000	
1952/53 (förslag)	870 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 30/11 1951) föreslår, att anslaget höjes med 170 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar:	
a) 1 andre läkare Ce 29	+ 16 440
b) 2 hantverksföreståndare Ca 12	+ 14 232
2. Löne regleringar	+ 11 520
3. Höjning av beloppet till extra arbetskraft	+ 11 600
4. Omräkning:	
a) Sänkning av ordinarieposten	— 2 000
b) Sänkning av icke-ordinarieposten	— 6 000
c) Höjning av anslagsposten rörligt tillägg	+ 125 000
d) Avrundning	— 792
	+ 170 000

Motiv.

1 a) Vården vid anstalten har blivit mer aktiv än tidigare till följd av de ökade diagnostiska resurser, som på senare år tillkommit. För att de olika materiella hjälpmedlen skola kunna fullt utnyttjas, krävas emellertid ökade läkarkrafter. För anstaltens 220 patienter finnes f. n. endast en läkare.

1 b) Anstaltens byggnadsbestånd, som tillkommit under skilda tidsperioder, kräver numera omfattande underhålls- och reparationsarbeten. Dessa utföras f. n. huvudsakligen av tillfälligt anställd arbetskraft. Minst en målare och en snickare sysselsätts härmed under hela året. Erfarenheterna vid såväl ifrågavarande anstalt som sinnessjukhusen ha visat, att man icke bör eftersätta uppbyggandet av en ändamålsenlig organisation för underhållet av fastigheter och inventarietrustning. Därför böra till anstalten knytas fast anställda kvalificerade yrkesmän inom nämnda fack.

2) Vid bifall till Kungl. Maj:ts propositioner nr 214 och 227 till 1951 års riksdag skulle tjänster vid anstalten uppflyttas i högre lönegrad enligt följande, nämligen 1 första föreståndarinna från Ca 17 till Ca 19, 1 föreståndarinna från Ca 14 till Ca 16, 1 köksföreståndare från Ca 10 till Ca 16,

1 ekonomibitråde från Ce 3 till Ce 5 och 22 ekonomibiträden från Ce 2 till Ce 4.

3) Av det för avlönande av extra arbetskraft avsedda beloppet — 11 400 kronor — äro 6 000 kronor beräknade för avlönande av biträde inom anstaltens elektroencefalografiska laboratorium och 5 400 kronor för avlönande av viss ekonomipersonal. Beloppet är otillräckligt för både innevarande och nästa budgetår. Redan under budgetåret 1950/51 har uppkommit en icke beräknad merkostnad om ca 6 500 kronor, vilken föranletts dels av behov av ytterligare arbetskraft för eldningsarbete och dels av att utgående löneförmåner åt extra arbetskraft måst höjas. För nästa budgetår kommer medelsbehovet att ytterligare öka.

Anstalten har ett omodernt, decentraliserat eldningssystem med icke mindre än 14 värmepannor i byggnader, som ligga spridda inom ett stort område. Eldningsarbetet har på senare tid ökat till följd av att fossila bränslen numera icke alltid kunna anskaffas. Då vid anstalten icke längre finnas patienter, som kunna deltaga i eldningen, måste arbetet utföras av anställda. För avlönande av extra arbetskraft för eldning under nästa budgetår har direktionen för anstalten beräknat omkring 14 000 kronor. Direktionen har vidare hemställt om 4 000 kronor för anlåtande av en snickare för renovering av en del av anstaltens synnerligen förslitna möbelbestånd samt 600 kronor för extra arbetskraft i bl. a. kök och tvätt. Härjämte har direktionen hemställt, att det åt bitrådet i anstaltens elektroencefalografiska laboratorium utgående arvodet, vilket är avvägt med hänsyn till lönegradsplaceringen av laboratoriebiträdena vid statens sinnessjukhus (lönegrad 10), måtte höjas.

Medicinalstyrelsen tillstyrker för sin del en uppräknig av anslagsbeloppet för avlönande av extra arbetskraft med 11 600 kronor till 23 000 kronor, därvid styrelsen räknar med 6 500 kronor i arvode åt nämnda laboratoriebiträde samt 16 500 kronor för eldning, möbelrenoveringar m. m.

4) Med hänsyn till belastningen budgetåret 1950/51 böra ordinarie- och icke-ordinarieposterna minskas.

Departementschefen.

Den moderna epilepsivården kräver en individualiserad behandling, vilken förutsätter en fortlöpande kontroll av varje patients somatiska, neurologiska och psykiska tillstånd. Det torde icke vara möjligt för allenast en läkare, som tillika är anstaltschef, att i tillfredsställande utsträckning ensam meddela sådan vård åt 220 patienter. Med hänsyn härtill samt till vad medicinalstyrelsen anfört tillstyrker jag, att till anstalten fr. o. m. budgetåret 1952/53 knytes en andre läkare i Ce 29.

På av medicinalstyrelsen anförda skäl tillstyrker jag även, att fr. o. m. nästa budgetår vid anstalten inrättas en hantverksföreståndartjänst i Ca 12.

Yrkandet om höjd lönegradsplacering av vissa tjänster står i överens-

stämmelse med förslagen i propositionerna nr:ris 214 och 227 till 1951 års riksdag. Jag har därför ej något att erinra mot bifall till detta yrkande.

Till extra arbetskraft torde för nästa budgetår böra anvisas ett med 10 000 kronor förhöjt belopp.

I enlighet med vad jag sålunda föreslagit skulle medelsbehovet för nästa budgetår ökas med 23 500 kronor för personalförstärkningar, 11 500 kronor för löneregleringar och 10 000 kronor för extra arbetskraft. Härtill kommer uppräknig av posten till rörligt tillägg med 123 000 kronor. Å andra sidan torde anslaget böra minskas med sammanlagt 8 000 kronor med hänsyn till belastningen på ordinarie- och icke-ordinarieposterna under föregående budgetår. Nettoökningen på anslaget skulle alltså uppgå till (23 500 + 11 500 + 10 000 + 123 000 — 8 000) 160 000 kronor.

Anslaget beräknas på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän 407 000 (+ 5 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 2 620 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 255 000 (+ 22 000) kronor samt rörligt tillägg 205 380 (+ 133 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (407 000 + 2 620 + 255 000 + 205 380) 870 000 kronor.

V. Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	250 000	278 979
1950/51	284 000	324 381
1951/52 (statsliggaren s. 959)	263 000	
1952/53 (förslag)	385 500	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 30/11 1951) föreslår, att anslaget höjes med 87 000 kronor.

Andamål	Utgifter 1950/51	Anslag 1951/52	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	2 744	2 500	2 500	—
2. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten m. m.	79 501	69 400	90 000	20 600
b) Övriga expenser	5 296	4 500	5 900	1 400
3. <i>Övriga utgifter:</i>				
a) Inköp och underhåll av inventarier	31 498	8 000	35 000	27 000
b) Tvätt och renhållning	6 142	6 000	7 000	1 000
c) Utspisning	151 439	125 000	155 000	30 000
d) Linne, gång- och sängkläder ..	19 831	19 000	24 000	5 000
e) Läkemedel m. m.	14 301	13 000	14 000	1 000
f) Patienternas sysselsättning och förströelse	7 081	7 600	8 600	1 000
				87 000

Motiv.

2 a) Under budgetåren 1948/49 och 1949/50 utgjorde medelsåtgången 87 717 resp. 61 029 kronor. Med ledning av belastningssiffrorna och med hänsyn till inträffad prisstegring på bränsle bör posten uppräknas.

2 b) Uppräkningen föranledes av höjda telefonavgifter.

3 a) Av delposten äro 4 000 kronor avsedda för löpande kostnader. Med hänsyn bl. a. till inträffade prisstegringar på inventarier med ca 20 procent sedan juni 1950 bör för detta ändamål för nästa budgetår anvisas 5 000 kronor.

Underhållet och förnyelsen av anstaltens utrustning med möbler m. m. har under lång tid måst eftersättas. Vissa mindre renoveringar och förnyelser ha visserligen kunnat ske inom ramen för anvisade medel, men bristerna kvarstå i huvudsak. Enligt ett av direktionen upprättat förslag till förnyande och komplettering av utrustningen i de delar av anstalten, som skola bibehållas oförändrade vid planerad om- och tillbyggnad, skulle erfordras omkring 85 000 kronor. Av detta belopp skulle ca 74 000 kronor avses för sjukavdelningarna, 4 000 kronor för anskaffning av möbler m. m. i personalrum, omkring 4 000 kronor för komplettering av apoteks- och laboratorieutensilier och 3 000 kronor för anskaffning av inventarier av annat slag. Medicinalstyrelsen föreslår, att upprustningen genomföres under tre år, och hemställer i enlighet härmed, att förevarande delpost uppräknas med 30 000 kronor.

Vid bifall till vad styrelsen sålunda föreslagit skulle posten upptagas med (5 000 + 30 000) 35 000 kronor.

3 b) Medelsbehovet under nästa budgetår beräknas öka på grund av prisstegringarna på tvätt- och rengöringsmedel, omkring 26 procent under tiden juni 1950—juni 1951.

3 c) Huvudsakligen på grund av prisstegringarna på livsmedel sedan juni 1950 — omkring 17 procent — har belastningen på denna post stigit. Livsmedelspriserna synas alltjämt ha stigande tendens.

3 d) Direktionen för anstalten har uppgivit, att de löpande behoven icke kunnat tillgodoses under budgetåret 1950/51 samt att enbart för detta ändamål erfordrats en utvidgning av anslagsramen från 19 000 till 25 000 kronor. Orsaken till detta förhållande är huvudsakligen textilprisernas stegring med 25 å 30 procent under budgetåret.

3 f) Posten var under budgetåret 1950/51 upptagen med 6 200 kronor. Ytterligare höjning utöver den för innevarande budgetår genomförda är befogad med hänsyn till stegrade priser på viss för patienternas undervisning och sysselsättning erforderlig materiel samt önskemålet att något höja patienternas flitpenningar.

Departementschefen.

Till sjukvård m. m. åt befattningshavare beräknar jag för nästa budgetår ett med 500 kronor förhöjt belopp. Medicinalstyrelsens uppskattning av

medelsbehovet till expenser för nästa budgetår anser jag mig kunna biträda. Vad angår styrelsens hemställan om ökad medelsanvisning under posten till övriga utgifter för anskaffande av nya inventarier vill jag framhålla, att de nuvarande möblerna i stor utsträckning icke äro lämpade för patienterna, att vissa utrymmen äro mycket sparsamt utrustade med inventarier samt att möblerna äro starkt nedslitna. För att dessa brister skola kunna avhjälpas och anstalten erhålla en mera hemlik miljö erfordras en relativt omfattande upprustning av anstaltens inventariebestånd. Då denna upprustning måste anses vara synnerligen trängande, föreslår jag, att den genomföres under nästa budgetår. Till ändamålet torde böra anslås 60 000 kronor. Emot medicinalstyrelsens beräkning av de löpande kostnaderna under posten till inköp och underhåll av inventarier har jag icke någon erinran. Posten bör alltså för nästa budgetår upptagas till (60 000 + 5 000) 65 000 kronor, vilket innebär en höjning med (65 000 — 8 000) 57 000 kronor. Posterna till utspisning och läkemedel m. m. torde böra ökas med 35 000 resp. 2 000 kronor. En uppräknig av posten till linne, gång- och sängkläder med 4 000 kronor är enligt min mening tillfyllest. I övrigt biträder jag medicinalstyrelsens förslag.

I enlighet med vad jag sålunda förordat bör anslaget för nästa budgetår höjas med (500 + 20 600 + 1 400 + 57 000 + 35 000 + 2 000 + 4 000 + 1 000 + 1 000) 122 500 kronor och sålunda upptagas till (263 000 + 122 500) 385 500 kronor.

VI. Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	6 000	4 359
1950/51	6 000	3 347
1951/52 (statsliggaren s. 960)	5 000	
1952/53 (förslag)	4 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 30/11 1951) föreslår, att anslaget nedräknas med 1 000 kronor med hänsyn till anslagsbelastningen under de två senast förflutna budgetåren.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 4 000 kronor.

VII. Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för statens sinnessjukhus och för statens anstalt för fallandesjuka, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

II. godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	28 895 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	285 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	20 260 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 690 000

Summa förslagsanslag kronor 65 130 000;

III. godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	407 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 620
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	255 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	205 380

Summa förslagsanslag kronor 870 000;

IV. för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Statens sinnessjukhus: Avlöningar* 65 130 000 kronor;

b) till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* 30 665 000 kronor;

Kungl. Maj:ts proposition nr 83.

- c) till *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter* 25 000 kronor;
- d) till *Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar* 870 000 kronor;
- e) till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader* 385 500 kronor;
- f) till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.* 4 000 kronor.

Med bifall till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställda förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Eivor Hermansson.